Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 227 (4864)
СРЕДА
НОЯБРИИН
21
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Совэдэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүн.

Ленин ба Сталинай үнэн соратник Михаил Иванович Калининай 70 наһа хүрэһэнтэйнь дашарамдуулан халуун баяр хүргэе! Улад зоной туһада ута наһа наһалхын юрөөл табия!

Малажалай фермэнүүдтэ культурна хүдэлмэри һайжаруулха

Үбэлэй ханхинама хүйтэһэй үе үдэр ерэхэ бүри ойртожо байна. Тиихэ бүринь малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй урдахи харюусалга ба зорилгонууд угаа ехэ болоно. Тэдэнэр болбол үхэр малаа дааруулангүй, үлэдхөөн турзангүй харууһалхын түлөө бүхы хабшадаа зангидаха байһаниинь мэдээжэ. Тиихэлээр малажалай фермэ, гүүрт, отарэ, бригада бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэд түхэреэн үбэл соо адуу малайнгаа байрһаа холодонгүй, тэрэниие үдэр һүнигүй эрьен тойрон харууһалха болоно. Хэрбээ али нэгэ малшын харюусалгата һүрэгүүдһээ холодожо, тэдэ иие хээрын талада гү, али хашаа балгааһан соонь эзэгүйгөөр орхижорхёо һаань хүрэхэ даараха, гарһан түлынь хүлдэхэ хосорхо байна. Тэрээн дээрэһээ болохотоо ма шадай уялганууд үбэлэй үедэ тон харюусалгатай болоно.

Малажалай фермэ, гүүрт, отарэ, бригадын хүдэлмэрилэгшэдэй угаа ехэ харюусалгатай энэ үедэ колхозуудай правлени бүхэн һүрэг малнуудай хуби заяае шиидхэжэ байгаа хүнүүдтэ онсо анхаралаа хандуулан, тэдэниие али бүхы хэрэгсэлнүүдээрынь дүүрэн хангаха ёһотой. Хэрбээ колхозуудай зүгһөө малшадта багаар анхарһан ба тэдэнэрэй эрилтэнүүдые харюулаагүй байгаа һаань малшадай хүдэлмэри хүсэд һайнаар ябахагүй байна.

Адуу малые урин дулаан байрэ байдалаар ба садхалан тэжээлээр хангахатаяа хамта, колхозуудай правленинүүд болбол малшадай байха гэр байрануудые урин дулаан ба культурно-болбосон түхэтэй болгохо, тэ энэрые эдеэ хоолоор таһалдуулхагүй, дулаан хубса һа хунараар хангаха мэтые түрүүшын шухала зорилго болгохо уялгатай.

Тиигэбэшье, республикын зарим аймаг, колхозууд малшадай аж байдалые һайжаруулха шухала хэрэгые өөрөө бүтэхэ ябадалда найдажорхёод, ямаршье хэмжээ абаагүй байха юм. Адуу малай үбэлжэлгэдэ эгээл хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ байһан Прибайкальска. Зэнгрэйн болон бусад аймагууд мэнэ һая болтор малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шиидхээгүй, мүн малшадайшье гэр байрануудые дулаалжа заһ барилагүй, фермэ, гүүрт, отара, бригадануудаар культурно-болбосон түхеэрэлгэнүүдые бэлэдхэхэ талаар энэ гэхэ юумэ бүтээгээгүй байгаа. Прибайкальска аймагай „Майн I“, „Красная заря“, Лазоой нэрэмжэтэ колхозууд эдэгай зайдан зандаа баяһаар үбэлые газаагаа оруулба. Эдэ колхозууд малайшье, малшадайшье үбэлэй айрануудые урин дулаанаар заһабарилжа үрдеэдүй байһаар. Эндэхи малшад урдашье жэлнүүдтэ колхозой правлениһээ культурно-болбосон хэрэгсэлнүүдые эрижэ, хэдэн удаа хандабашье, һайнаабан харюунуудые нэгэнтэшье абаагүй байха юм.

Зэнгрэйн аймагай Ждановай, Каганович нэрэмжэтэ, Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд малажалай фермэ, гүүрт, бригада, отарануудай хүдэлмэрилэгшэдые культурно-болбосоноор хангаха тушаа юушье хээгүй байна. Эдэ колхозуудай малшад сү өэтэй сагаа культурнаар үнгэргэхын түлөө эрмэлзэдэг байтье, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдһээ ямаршье туһал мж абадаггүй дээрэнээ абяа шэмээгүй байдаг юм.

Малшадай байра байдалые һайжаруулха ба мүн тэдэнэрэй культурна эрилтэнүүдые харюулхын түлөө саг үргэлжын оролдолго гаргажа байдаг колхозууд адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые зүһэн бүреэр дүүргэжэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмыень нилээдгүй дээшэлүүлнэ. Закаменай аймагай „Улаан Далахай“, Иволгын аймагай „Улаан Оронго“, Кировэй нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ, „Социализм“ колхозууд малшадай байра байдалые һайжаруулан, тэдэнэрые культурна хэрэгсэлнүүдээр таһалгаряагүйгөөр хангадаг юм. Гурэндэнь урмашаһан эдэ колхозуудай малшад һүрэгүүдээ улам олошоруулхын түлөө унтаха нойргүйгөөр ябажа, малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб зүһэн бүреэр үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаба.

1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэд элые амжалтатайгаар шиидхэһэн республикын түрүү колхозууд малажалай фермэнүүдые культурно-болбосон ор хангаха ябадалда онсо анхаралаа табиһан байна. Тиимэ колхозууд фермэ, гүүрт, бригадануудаар улаан булангуудые эмхидхэжэ, тэндэнь шатар, биллиард болон элдэб һонин номуудые, хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдые түхеэрһэн байха юм.

ВКП(б)-гэй обкомой байгша оной ноябриин 10-ай тогтоолоор үбэлэй үедэ малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическо-ниитын ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэринүүдые ябуулха хэмжээнүүд абтагдаба. Энээнтэй хамта аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаринангай органууд ба гэгээрэлэй эмхи-зургаануудай зорилгонь нилээдгүй дээшэлхэ байна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоолоор хараалагдаһан энэ хэмжээ ябуулгануудые заатагүй дүүргэжэ, малажалай фермэ, бригада, гүүрт отара бүхэнөөр политическо-ниитын ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие таһалгаряагүйгөөр ябуулжа, малшан бүхэнэй эрилтэнүүдые харюулха уялгатай болоно.

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическо-ниитын ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэринүүдые ябуулхаар томилогдоһон харюусалгата нюурнууд хадаа фермэ, гүүрт, отара, бригада бүхэнэй адуу малаа гарза гайда оруулангүй тобир тарганаар ондо оруулха ябадал хангаха зорилготой. Мүн тэдэ хүнүүд малшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе үдэр бүриин бодото хүтэлбэреэр хангаха ба тэрэнэй дүнгые саг үргэлжэ гаргажа малшан бүхэниие танилсуулха байна.

Колхозуудай правлени ба партийна организацинуудай түрүүшын зорилго юуб гэхэдэ, малшан бүхэниие эдеэ хоол ба дулаан хубсаһаар таһалдуулхагүй, байра байдалынь болбосон түхэлтэй болгохо, фермэ, гүүртнүүдээр улаан булан, уншалгын байшангуудые түхеэржэ, тэндэнь культурно хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэхэ, малажалай хүдэлмэрилэгшэдые шэнэ газетэнүүд эр саг үргэлжэ хангаха мэтэ болоно.

ЛЕНИН БА СТАЛИНАЙ ҮНЭН СОРАТНИК МИХАИЛ ИВАНОВИЧ КАЛИНИНДА

Хүндэтэ Михаил Иванович!

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитет ба ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Совет болбол Танай дала наһа хүрэһэн үдэртэ Таниие үнэн зүрхэнһөө амаршална.

Коммунистическэ партии болон Советскэ гүрэниие эмхидхэһэн ба байгуулһан тон элитэ хүнүүдэй нэгэниинь болохо байһан хадатнай, Эхэ оронойнгоо үмэнэ Танай хэһэн ашэ габьяае советскэ арад зон үндэр ехээр сэ нэжэ байна. Ушар ёһо мэдэхэ болоһон бүхы ажабайдалаа—50 гаран наһаяа—Та болбол хүдэлмэришэн ба таряашанай аша туһын түлөө революционно тэмсэл хэхэ ябадалда үгэһэн байнат. Та болбол Ленин ба Сталинай үнэн соратник, тэдэниие хэлбэришэгүй хатуугаар дагадаг байгаат.

Советскэ гүрэнэй верховно органиие ударидагшын тушаалда 26 жэлһээ үлүү саг соо хүдэлжэ байнат. Энэ тушаалда байхадаа, Та болбол өөрынгөө хүсэ шадал, эрдэм һургуули ба революционер-большевигэй ажабайдалай баялиг ехэ дүй дүршэлые эдэ бүхы жэлнүүдтэ хүдэлмэришэн, таряашан ба интеллигенциин холбоо барисаае бүхэжүүлхэ, Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи эб найрамдалые бата бэхи болгохо хэрэгтэ үгэһэн байнат. Советскэ гүрэниие хүсэтэй болгохо ба өөдэнь дэбжүүлхэ гэһэн энэ хүдэлмэридэ байхадаа Та болбол бүхы партида гүнзэгыгөөр хүндэлэгдэхэ ба манай ороной ажалшадта халуун инагаар харагдаха болоһон байнат.

Большевигүүдэй парти, Советскэ Союзай арадууд болбол мүнөөдэр Танай ойн үдэрые тэмдэглэжэ байхадаа, ленинско-сталинска шэнэ түхэлэй гүрэнэй тушаал даагшын, хатуу зоршамтай ба простой аад, сэдьхэлтэй, советскэ хүдэлмэришэн, таряашан ба интеллигенциин үргэн олон зондо түрэл болохо хүнэй ойн үдэрые тэмдэглэжэ байна гэшэ.

Манай агуухэ Эхэ ороной аша туһада үрэжэлтэй һайхан хүдэлмэри хэхээр үни удаан жэлдэ лагшан тайбан һуухыетнай, хүндэтэ Михаил Иванович, Танда үнэн зүрхэнһөөн хүсэнэбди.

БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (большевигүүдэй) ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

ССР СОЮЗАЙ АРАДАЙ КОМИССАРНАРАЙ СОВЕТ.

Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Михаил Иванович Калининда

Хүндэтэ Михаил Иванович!

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиум болбол Ленин ба Сталинай үнэн соратник, Советскэ гүрэнэй верховно органиие хүтэлбэрилэгшэ Танай дала наһа хүрэһэн үдэртэ Танда өөрынгөө халуун амар-мэндые хүргэнэ.

Та болбол манай арад зондо үнэн сэдьхэлһээ алба хэжэ, табин гаран наһаяа үгэһэн байнат. Хорин табан жэлһээ үлүү саг соо Советскэ гүрэнэй верховно органиие ударидажа байхадаа, Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзые бүхэжүүлхын тулада эсэхэ-сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байнат.

Танай хэһэн гүрэн-түрын ажал-ябуулганууд, манай ороной хүдэлмэришэн, таряашан болон интеллигенцитэй тон нягта холбоо барисаан, Танай сэсэмэргэн ухаан, хүндэ-ямба хү еэжэ ёһорхохо зан гаргадаггүй байһан ябадал болбол манай олонациональна Советскэ Союзай бүхы арад зоной Танда иниг дуратай байха ба гүнзэгы өөр хүндэлхэ ябадалые бии болгобо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай болоһон байһан үдэрнүүдтэ гайхамшаг патриот болохо Танай хэлэһэн үгэнүүд манай Эхэ ороной арадуудые эбүүн муухай дайсанда эсэргүүсэн хайрыгамгүй тэмсэл хэхээр зоригжуулжа байгаа.

Танай угаа ехэ гүрэн түрын ба ажабайдалай дүй дүршэл болбол манай советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые улам саашадань бүхэжүүлхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай арадуудта тэнсэлгүй ехэ туһа хүргэжэ байна.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиум Эхэ оронойнгоо арадуудай ашаг туһ да улам саашадаа үржэлтэй һайнаар ажал ябуулхаар олон жэлдэ бэе мэнды ба лагшан тайбан һуухыетнай, хүндэтэ Михаил Иванович, Танда хүсэнэ.

СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ СОЮЗАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Михаил Иванович Калининиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Советскэ гүрэниие байгуулха ба бүхэжүүлхэ хэрэгтэ гайхамшаг ехэ габьяатай байһанайнь түлөө ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Михаил Иванович Калининиие түрэһэнһөө хойшо дала наһа хүрэһэн үдэртэнь Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной ноябриин 19.

Украинын колхозуудта үгтэхэ 400 локомобиль бүтээбэ

КУЙБЫШЕВ. (ТАСС). Сызранскэ локомобильна заводой коллектив болбол 400-дахи паровой локомобиль—жэлэйнгээ түсэбөөр һуулшынхиинь холбожо, ноябриин 4-дэ дүүргэбэ. Правительствын даалгабариин ёһоор, энэ оной январь һараһаа эхилжэ, Украинын колхозуудта үгтэхэ 25 мориной хүсэтэй түрүүшын локомобильнуудые бүтээгээд байхадаа, сызранецууд тэдэ машинануудые олоор бүтээжэ гаргадаг болоһон юм.

Сызранска заводой маркатай хэлэн зуугаад локомобильнууд Украинын хүдөө ажалда үргэнөөр хэрэглэгдэнэ гэбэл: колхозно фермэнүүд дээрэ, электростанцинууд ба таряа сохилго дээрэ хүдэлмэрилнэ. Простойгоор бүтээгдэһэн локомобильнууд тэндэхи нютагайнь түлишэ болохо торф, сланец, шулуу нүүрһэ түлижэ хүдэлнэ.

Тус заводой коллектив жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 100 локомобиль бүтээжэ, Украинын колхозуудта эльгээхэбди гэһэн уялга абаад байна.

Сүлөөлэгдэһэн районуудта эльгээгдэхэ гэрнүүд

ИВАНОВО. (ТАСС). Кинешенско модоной комбинат болбол нэгэ янзын модон гэрнүүдые бүтээхэ ажалаа һэргээбэ. Тиимэ гэр бүхэниие дүрбэн дархашуул 8 часай турша соо холбоод барижа шадаха байна. Тиигэжэ холбожо бариха гэрнүүдэй түрүүшынь хэһэг Калининска область ба Украинын баруун областьнууд худар эльгээгдэ.

АДУУГАА АРБИНТАЙГААР, БУРУУГАА БУЛШАНТАЙГААР ОНДО ОРУУЛАЯ!

Фермынгээ малшадые мүрысөөндэ уринхайб

Манай колхозой һүнэй-товарна фермэ үнгэрэгшэ жэлдэ минии харюусалгада 17 гунжа даалгажа үгөө һэн. Эдэ залуу гунжадайм 16-нь түрэжэ һаамхай үнеэд болоо. Гарһан тугалнуудынь нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ, колхозно һүрэгтөө ниилүүлһэн байнаб.

Энэ жэлдэ 17 үнеэдни бүгэдэ ороондо оронхой. Тиин, эдэнһээ абтаһан түлнүүдые гарзагүйгөөр ба элүүр энхээр тэнжээхэ байнаб. Тиихын тулада, түбхын түрүүн урин дулаан ба садхалан үбэлжэлгэ хангаха хэрэгтэй болоно. Харууһалжа байһан үнеэдээ үбэлэй үедэ тураахагүйн түлөө хашаа, балгааһануудаа хаһа соонь дулаалан заһабарилаанхайб.

Малай хохир дэбисхэр үбэлдөө хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдэнхэй. Тэрэшэлэн үбэлэй түрүүшын һаранuудта эдюулхэ үбһэ, һолоомоёо газаагаа шэрэжэ асарһан байнаб.

Иигээд байхадаа, үнеэдээ тобир тарганаар үбэлжүүлхэ, шэнэ гарһан тугалнуудаа һайн бэлэдхэлтэйгээр угтажа абаад, элүүр энхээр тэнжээхэ дүүрэн аргатай болоһомни лабтай. Тиин, малаа онсо шалабаритайгаар харууһалжа, үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэхын түлөө социалистическэ уялгануудые абаад, өөрынгөө колхозой һүнэй-товарна фермын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые мүрысөөндэ урина.

Д. ЖАЛСАНОВА, Хоринин аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Курумканай аймагай малажалай түрүүшүүл

Байгша оной ноябриин 10-да Курумканай аймагай малажалай выставкэ болоод дүүрэбэ. Эндэ 3 колхоз, малажалай 11 фермэ, 2 бригада ба 93 түрүүшүүл хабаадалсаба.

Дыренскэ сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад адуу мал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые зүһэн бүреэр үлүүлэн дүүргэжэ, тус выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олоо. Энэ колхоз малажал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбые адуу морёор—105 процент, эбэртэ бодо малаар—106 процент, хонин ямаагаар—112,5 процент дүүргэһэн байха юм. Тэрэшэлэн адуу малай ашаг шэмые нилээдгүй дээшэлүүлһэн байба. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ адуулганда ябадаг малайнь амидын шэгнүүр дунда зэргээр 200 байгаа һаа, мүнөө 250 килограмм болоһон байна. Һү һааха ба нооһо хайшалха түсэбүүдээ тэрэшэлэн үлүүлэн дүүргээ. Мүн энэ колхоз адуу малай үбэлжэлгэдэ амжалтатайгаар бэлэдхэһэн байха юм. Садхалан тэжээл ба дулаан байрануудые саг соонь бэлэн болгоһон байна.

Дээрэхи колхозой мориной-товарна фермэ (даагшань нүхэр Хубракова) унага абаха түсэбөө 125 процент дүүргэһэн байха юм. Гүүдые ороондо оруулха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Түсэбэй ёһоор адуунда табижа тарғалуулха моридоо бүгэдынь бэлшээридэ гарганхай. Унамхай моридойнь шадал шэнээн дунда ба дундаһаа дээшэ болгогдонхой юм.

Һүнэйнь-товарна фермэ (даагшань нүхэр Раднаева) түл абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, нэгэшье тугал үхүүлэнгүй ондо оруулаа. Энэ фермэ 100 үнеэнһээ 96 тугал абаһан, бүхы үнеэдээ ороондо оруулһан, түсэбэй ёһоор 400-ай орондо, һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 417 литр һү һааһан байна. Фермэ болбол адуу малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэжэ дүүргээ. Фермын хүдэлмэрилэгшэд ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 3 тугал ба 6 хурьга абаһан байха юм.

Хониной-товарна фермэ (даагшань нүхэр Эрхитуев) хонин үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, бүхы хонидоо тобир тарган болгоһон байна. 100 эхэ хонин бүхэнһөө 107 хурьга абаа. 3 килограммай орондо, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,9 килограмм нооһо хайшалһан байха юм. Мүн һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Хонин бүхэнэй амидын шэгнүүрые 40 килограмм болгоһон байна. Хониной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэд амжалтатай хүдэлмэриин түлөө 142 хурьга, 189 килограмм нооһо ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа. Малшад үхэр малаа тобир тарган үбэлжүүлхын түлөө шуудтүргэн тэмсэжэ байна. Үбэлэй бэлшээри таһалагдажа фермэ, гүүрт, отара, малшан бүхэндэ үгтэнхэй.

Колхоз болбол гүрэндэ малажалай продуктнуудые тушааха түсэбөө болзорһоо урид үлүүлэн дүүргэһэн байна. Гүрэндэ 173.660 литр һү тушааһан ба мяха нооһо оруулха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ ба тэдэнһээ абтаха ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ унаһан малгайгаа абангүйгөөр оролсожо, иимэ амжалтануудые түйлаха ябадал хангаһан түрүү һаалишад Цыцык Санданова, Цыцыгма Рабданова, Цырема Аюшиева, Пагма Цыцикова, Дулма Балмаева, хонишод Дари Аюшиева, Намжилма Мухтарова, Санжилма Очирова ба бусад аймагай выставкэдэ хабаадалсажа, диплом олгогдохын түлөө республиканска выставкомдо зууршалагдаһан байна.

Дыренскэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз малажалые хүгжүүлхэ талаар нилээдгүй амжалтануудтай юм. Тус колхоз малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—121,3 процент ба бэшэ малай зүһэн бүреэр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мориной-товарна фермэ унага абаха түсэбөө 170 процент дүүргэө. 100 гүүн бүриһөө 74 унага абаһан байна. 30 моридые адуунда табижа амаруулхын орондо, 35 толгой гаргаба. Мүнөө бүхы адуу моридынь бэлшээридэ адуулагдажа байна. Мориной-товарна фермые даагша Ринчин Цыренов гэгшэ мори унаануудые тобир тарган байлгахын түлөө тусгаар оролдолго гаргадаг байха юм.

Малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө энэ колхоз саг болзор соонь бүримүһэн дүүргэнхэй. Адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые амжалтатайгаар шиидхэжэ гараба.

Гаргинска сельсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхоз адуу малые хүгжүүлхэ талаар аймаг соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Энэ колхоз малажалые үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб зүһэн бүреэр үлүүлэн дүүргэжэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмыень нилээдгүй дээшэлүүлээ. Түсэбэй ёһоор 30 унага абаха байһан аад, 49 толгой тэнжээһэн байна. Нооһо хайшалха ба түл абаха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ. Адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлһэнэй ашаар, тус колхоз малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ сүм дүүргэжэ шадаба. Гүрэндэ 281 центнер мяха, 7,1 центнер нооһо, 13 центнер брынзэ түсэбһөө гадуур оруулһан байха юм.

Колхоз болбол адуу малай үбэлжэлгэдэ саг болзор соонь бэлэдхэжэ гүрэнэй комиссида һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа үгөө.

Малажалай түрүүшүүл Балжима Галсанова, Максар Цыренова, Дулма Гармаева, Цыжидма Батуева, Дугаржап Ихеева, Намит Кубушенов ба бусад аймагай выставкэдэ хабаадалсаһан байна.

Аймагай выставкэдэ хабаадаһан Молотовой нэрэмжэтэ колхозой мориной-товарна фермэ (даагшань нүхэр Цыренов), Калининай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэ (даагшань нүхэр Мутуев) ба бусад малажалые хүгжүүлхэ талаар һайн жэшээнүүдые харуулба.

Курумканай аймагта болоһон малажалай выставкэ хадаа түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүршэлые эли тодоор харуулжа үгэһэн байна.

Арадай творчествын зохёолнуудай выставкэ

МИНСК. (ТАСС). Белоруссиин столицада арадай творчествын зохёолнуудай выставкэ нээгдэбэ. Уран зурагшад — самоучканууд, скульпторнууд, һиилэгшэд, утаһаар урлагшад ба эд бүд нэхэгшэд хадаа нэгэ мянга тухай өөһэдынгөө зохёолнуудые табиһан байна.

Утаһаар уралагшад Гончарова, Калашникова, Петрякова болон Божок гэгшэдэй бүтээһэн юумэ бүгэдын анхарал хандуулна. Тэдэнэр халаа бүхэсоюзна ба уласхоорондын выставкэнүүдтэ олон дахин хабаадалсаһан байгаа. Модо һиилэгшэ Вареник гэгшэ өөрынгөө бүтээһэн шкатулка табиба, тэрэнэй квадратна сантиметр бүхэниинь 100 ондоо элдэбын үнгэтэй жэжэхэн хэһэг модонуудһаа бүридэһэн байна.

Алтайн вагоно-бүтээлгын заводой түрүүшын продукци

БАРНАУЛ. (ТАСС). Алтайн вагоно-бүтээлгын завод Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ баригдажа мүнөө товарна вагонуудые бүтээжэ эхилээ. Мүнөө 20 тонно ашаа тээхэ түрүүшын 65 зайтан вагон бэлэн болобо.

Партийна ажабайдал

АЙМАГАА УРАГШАНЬ ТАТАХА АРГАТАЙ

ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой пленумһөө

ЗАИГРАЕВО. (Телефоноор абтаба). Һаяхан партиин аймагай комитедэй пленум боложо дүүрэбэ Тэндэ хабаадагшад ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Сафроновой элидхэлые зүбшэн хэлсэжэ, «ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой хүдэлмэри тухай» 1945 оной февралиин 3-да гаргаһан ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол Заиграйн аймаг соо юундэ муугаар бэелүүлэгдэжэ байһанай гол шалтагаануудые элирүүлхэтэеэ хамта партиин ЦК-гэй 1945 оной октябриин 13-ай тогтоолые хэлбэрэлтэгүйгөөр хэрэг дээрэнь дүүргэжэ, хүдөө ажалай, илангаяа тэрэнэй гол һалбари болохо малажалай гээгдэлые ойрын сагта усадхахын тула хамаг бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, аймагаа урагшань татаха аргатайбди гэжэ хэлэһэн байха юм.

Нүхэр Сафронов хадаа хүдөө ажалай гээгдэлые хэдэ хэдэн тодорхой баримтануудаар гэршэлжэ харуулба. Обкомой пленумэй шиидхэбэри соо тэмдэглэгдэһэн дутагдалнууд мүн лэ Заиграйн аймагай олонхи колхозуудта болон предприятинуудта хамаатай байна. Энэ аймаг таряа тушааха гүрэнэй түсэбые мүнөө хүртэр дүүргээдүй байһан зандаа. Энэ жэлдэ хамтын малажал баһал хорожо байна. Адууһа малай үбэлжэлгые садхалан ба дулаанаар үнгэргэхын тула зарим колхозууд нётонтопойхиһоо муугаар бэлдэнхэй. Гэбэшье хүдөө ажалай эдэ аллуунууд хадаа зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ һургаал боложо үгөөгүй байна. Жэшээнь абаад хэлэхэдэ, «Оборона СССР» ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд малай үбэлжэлгые тиимэ гэшэгүй муу бэлэдхэлтэйгээр угтажа байха юм. Тиихэдэ колхозно партийна организацинууд хадаа адууһа малай тоо толгой олошоруулхын, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө ёһотой большевистскэ тэмсэл гээшые үшөө дэлгэрүүлжэ шадаадүй байһаар.

Элидхэлэй һүүлээр олон хүн үгэ хэлэжэ, нюур сахихагүй шүүмжэлгэ болоһон байна. Үгэ хэлэһэн нүхэд колхозуудай, ой модоной ажаүйлэдбэриин ба зам харгын хүдэлмэриин дутуу дундануудые шүүмжэлхэ зуураа аймагай арадай ажахын гол һалбари болохо малажалай байдалда онсо ехэ анхаралаа хандуулһан байха юм. Эдэнэр хэгдээгүй юумэ болон дутуугаар ба муугаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай хэлэхэ зуураа партиин айком болон аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэрине шууд шангаар шүүмжэлһэн байна. Тэдэнэр хадаа малай хоролтыеболюулхын тула, тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын тула шухала хэмжээнүүдые саг соонь абаагүй байгаа.

Аймагай газарай таһагай хүдэлмэри илангаяа шанга шүүмжэлгэдэ оробо. Тэрэ таһаг хадаа нютагуудай бодото байдалые мууса мэдэжэ, колхозуудай хүдэлмэрине нюдэ балайгаар, албан хойрогоор хүтэлбэрилдэг байна. Аймагай газарай таһагай хүдэлмэрилэгшэд колхозуудые саашань бэхижүүлхэ асуудалые огто хэрэгсээхэеэ болишоо. Тиимэ дээрэһээ хүдөө ажалай артелиин уставые бүдүүлигээр эбдэхэ, олониитын үмсые үрихэ ябадалай гарадагынь гайхалтай бэшэ.

Пленум болбол үгэ хэлэһэн нүхэдэй үнэтэ дурадхалнуудые хүлеэжэ абаад, хүдөө ажалай гээгдэлые ойрын сагта усадхаха болон ажаүйлэдбэриин предприятинуудай хүдэлмэрине һайжаруулха тухай тогтоол гаргаба.

Нүхэр В. М. Молотовой элидхэлые шудална

Ноябриин 6-да Моссоведэй баярай заседани дээрэ нүхэр В. М. Молотовой хэһэн элидхэлые Улан-Удын Городской районой партийна организацинуудаар шудална. Совнарком, Наркомфин, НКВД, НКГБ, ГЭС ба Пивзаводой дэргэдэхи партийна организациин секретарьнууд коммунистнууд ба партийнабэшэ хүдэлмэришэдэй дунда энэ түүхэтэ элидхэл тунхаглаһан газетэнүүдые уншажа үгэнэ. Суглараагшад ехэ һонирхон шагнажа, олон асуудалнуудые һуранад. Тэдэ нүхэдтэ тодо харюу үгтэнэ.

Москва—Чукотка

Ноябриин 14-эй үглөөгүүр лётчик М. Томилин гэгшын жолоодожо ябаһан хоёр мотортой транспортна самолёт Москваһаа Чукотка ошохоор ниидэбэ. Энэ машинын борт дээрэ 25 мэргэжэлтэд—синоптигууд, метеорологууд ба авиаспорнигууд һуужа ошобо, тэдэнэр хадаа Арктикын зүүн талада байһан полярна станцинууд ба авиабаазануудта хүдэлмэрилхэ байна.

Нүхэр Томилин болбол СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай угаа ехэ материал, полярнигуудта зорюулагдаһан почто, газетэнүүд болон медикаментнүүдые абаашаба. Чукотка ошоод байхадаа, тэрэ пилот болбол аяар холуур байһан һуурин газарнууд болон районуудта ошожо, тэндэ һаяар болохоо байгаа һунгуулиин кампани тухай нютагайнь зонтой хөөрэлдэхынь тулада агитаторнуудые абаашаха болоно.

Нүхэр Томилин нэгэ һара соо ниидэлгэ хэхэ юм ха.

Улан-Удын валенка дарадаг фабрикын стахановканууд Мищерякова (зүүн гарһаа) ба Белотелова гэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэриин шанарые шалгажа байна. О. ЗЕККИИН фото.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Малажалые хүгжүүлхэ талаар 1945 оной гурбадахи кварталай дүнгүүдээр БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые барюулха тухай

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол малажалые хүгжүүлхэ талаар дэгэрһэн аймагуудай социалистическэ мүрысөөнэй 1945 оной гурбадахи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, нийтын адуу мал хүгжүүлхэ талаар Хоринын, Иволгын, Закаменай аймагай колхозууд амжалтанууд е туйлаһан байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Хоринын аймагай колхозууд байгша оной ноябриин 1-эй мэдээгээр малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—101,3 процент, эбэртэ бодо малаар—109,5 процент, хони ямаагаар—112,0 процент дүүргэһэн. 100 адуунһаа—42,4 унага, 100 үнеэнһээ 74 тугал, 100 хони ямаанһаа—92,0 хурьга эшэгэ, 1 гахай бүриһөө—4,6 поршоонхо абаһан байха юм. Һаамхай үнеэн бүриһөө 330 литр һү һааһан, 62,8 процент бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ ябадал хангаһан байна.

Иволгын аймагай колхозууд малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—97,2 процент, эбэртэ бодо малаар—108,8 процент, хони ямаагаар—110,8 процент дүүргэһэн. 100 гүүнһээ—19,1 унага 100 үнеэнһээ—60 тугал, 100 хони ямаанһаа—73 хурьга эшэгэ, нэгэ гахай бүриһөө—3,5 поршоонхо абаһан, һаамхай үнеэн бүриһөө 447 литр һү һааһан байха юм. Аймагай колхозууд 98,0 процент бүдүүн тэжээл бэлэдхэһэн байна.

Закаменай аймагай колхозууд малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—101,3 процент, эбэртэ бодо малаар—107,8 процент, хони ямаагаар—106,8 процент дүүргэһэн, 100 гүүнһээ—33,8 унага, 100 үнеэнһээ—51 тугал, 100 хони ямаанһаа 81,7 хурьга эшэгэ 1 гахай бүриһөө—4,5 поршоонхо абаһан, һаамхай үнеэн бүриһөө 157 литр һү һааһан байха юм. Аймагай колхозууд 92,8 процент бүдүүн тэжээл бэлэдхэһэн байна.

Тиин, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые байгша оной 10 һара соо нийтын малажалые хүгжүүлхэ талаар һайн амжалтануудые туйлаһан Хоринын аймагта (аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Цыбыкжапов, ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Борсоев. АЗО-е даагша нүхэр Олзошкин, главна зоотехник нүхэр Дорофеев) үлөөхэ гэжэ тогтообо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые абаха нэгэдэхи кандидадта—Иволгын аймаг (аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Будаев, ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Жалсабон, АЗО-е даагша нүхэр Ступаков, главна зоотехник нүхэр Чулкова), хоёрдохи кандидадта—Закаменай аймаг (аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Хубанов ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Пестинов, АЗО-е даагша нүхэр Цыбиков, главна зоотехник нүхэр Иванова) баталагдаһан байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол Зэдын, Мухар-Шэбэрэй ба Бичурын аймагуудай колхозуудаар малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэбэй хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байһые тэмдэглэбэ. Эдэ аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол малажалые хүгжүүлхэ талаар дэлгэрһэн хүр дохи кварталай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдһээ тодо бололго хэнгүй хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнөөр. Түс аймагууд 1945-46 оной адуу малай үбэлжэлгэ муугаар бэлэдхэһэн байха юм.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол малажалые хүгжүүлхэ талаар дэлгэрһэн 1945 оной дүрбэдэхи кварталай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд адуу малай үбэлжэлгын ямараар үнгэргэгдэжэ байһан, малай адуулгые зүбөөр эмхидхэһэн, үбһэ тэжээл гамтайгаар гаргашалһан, түлнүүдые һайнаар абажа, бүгэдынь бүрин бүтэн байлгаһан ба малажалые хүгжүүлхэ планай түсэб түүнэй бүрэн дүүргэһэн дээрэһээ харагдаха гэжэ ажалшадай депутадуудай аймагай соведүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхаба.

«КРАСНЫЙ ОКТЯБРЬ» ЗАВОД ДЭЭРЭ МАРТЕНОВСКЭ ПЕЭШЭН ХҮДЭЛЖЭ ЭХИЛЭЭ

СТАЛИНГРАД. (ТАСС). «Красный Октябрь» заводой бүхы цехүүдтэ улад зон сэнгэлиг хүхюун байна: тэндэ тоогоороо 9-дэхи мартеновскэ пеэшэн хүдэлжэ эхилээ. Заводой эрхим сталеварнууд нүхэд Дьячко ба Соколков гэгшэд түрүүшын булад хайлуулһан байна.

А. Мицкевичын зохёолнуудай түүжэ хэблэһэн ном

Ураһайханай литературын гүрэнэй хэблэл болбол Адам Мицкевичын зохёолнууд сооһоо түүжэ нэгэ том ном хэблэхээр бэлэдхэбэ. Тэрэ ном соо агууехэ, польско поэдэй лирическэ шүлэгүүд, поэмэнүүд болон балладанууд оролсобо. Энэ хадаа үнгэрһэн 30 жэл соо манай эндэ хэблэгдэн гаргагдаһан Мицкевичын зохёолнууд сооһоо эгээн ехэ номынь болоно. Тэрэнэй шүлэгүүдые оршуулхын тулада Пушкин, Лермонтов, Рылеев, Брюсов, мүнөө сагай поэдүүд Асеев, Антокольский болон бусад хүдэлмэрилһэн байгаа. Эдэ оршуулгануудай эрхим һайнинь түүжэ, тэрэ ном соо хэблэхэнь гээшэ. (ТАСС).

Харахан нюдэн

Хамаг олон шүлэгүүд соо
Харахан нюдэдөөр ушаргашаб,
Басагадай харахан нюдэдые
Барандаа поэдүүд һайхашаадаг.

Галта харахан нюдэнлэш
Шатабаб гэжэ зохёдог,
Мойһон нюдынш зүүдэндээ
Харабиб гэжэ зохёодог.

Харахан гүнзэгы нюдэнлэш
Шэнгэбэб гэжэ дууладаг.
Харанхы һүниндэл нюдэндэш
Төөрибэб гэжэ магтадаг.

Уран харахан нюдэнүүдээр
Уулзаһаншье һаа залуудаа,
Уран шүлэгтөө дуулаһанаа
Үгы мүнөө һана аггүйб.

Хани инагхан басаганай
Хатуун зүрхэнэй осрошиг,
„Шамдаа“ гэжэ сохилоол һаа,
Шадал өөрөө ерэгшэл.

„Дуралнаб“— гэжэ басаганай
Дулаахан үгэеэ шэбэнээл һаа,
Мойһон харахан нюдэдынь
Магтажашьегүйдэ хүхюүгшэл.

Хажуулаа һуугааша басаганай
Харахан нюдые магтаашад,
Хани бас ганайнгта зүрхые
Хаража таажа шададаг аал?

Мэлмэрһэн харахан нюдэнүүдэйнь
Мэхэтэйхэн галаар яладзаашье һаа,
Омог далда зүрхэнинь
Олдоо ээтэй байгаа аалам?

Наран шарайта бас гахан,
Һамда һанаагаа бү зобо:
Шэлитэ харахан нюдэнүүд соош
Шэнгэхэ аюул һамда үгы.

Харахан нюдэтэ басагахан,
Харин өөрөө, мэдэнгүй,
Зохёол шүлэгүүдэйм урихануудсоо
Зүрхөө табижа бү орхи

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

ХИЛЫН СААНА

БОЛГАРИ ДОТОР ҺУНГАЛТАНУУД БОЛОХОНЬ

СОФИЯ, ноябриин 11. (ТАСС). Софийска радиогой дамжуулханьхадаа, Цирква-Перныико гэжэ болгарска тосхондо байһан 20 английска, французска ба чехословацка журналистнууд болбол таанарые голосовалагты гэжэ хүсөөр баадхана гү?—гэжэ таряашадһаа асууба гэнэ. Тиихэдэнь таряашад хадаа бидэнэр угаа ехэ ханамжатайгаар голосовалха байнабди гэжэ харюусаһан байгаа.

Ихтиман городто байһан хариин гүрэнэй бүлэг журналистнууд харгыда ушарһан цыганкые шамайе голосовала гэжэ хүсөөр баадхаба гү гэжэ асууһан байха юм. Тиихэдэнь цыганка болбол би хадаа анха түрүүшынхеэ ба угаа ханамжатайгаар голосовалха гэжэ ябанаб гэжэ харюусаһан байгаа.

АМЕРИКАНО-БОЛГАРСКА ХАРИЛСААНУУД ТУХАЙ

СОФИЯ, ноябриин 17. (ТАСС). Софийска радио болбол Болгарида һуугаа американска политическэ түлөөлэгшэ Барнс гэгшэ үсэгэлдэр премьер-министр Кимон Георгиевтой уулзажа, США-гэй гүрэнэй секретариин үмэнэһөө ното барюулһан байгаа гэжэ мэдээсэнэ, тэрээн соонь юун гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ, болгарска правительствые улад зоноор һунгагдаһан гэжэ тоогоогүй байһан США-гэй правительствын позицине лаблан гэршэлээд, энээн дээрэһээ хоёр оронуудай хоорондо дипломатическа харилсаануудые һэргээхын аргагүй байна гэжэ хэлэгдэнэ. Баһа энэ ното соо мүнөө болохоо байгаа һунгалтануудта улад зоной сүлөөтэйгөөр дура зоригоо элирхэйлэн мэдүүлхэ байһандань һэжэглэнэбди гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

АМЕРИКАНСКА НОТОДО БОЛГАРСКА ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ҮГЭҺЭН ХАРЮУ.

СОФИЯ, ноябриин 17. (ТАСС). Болгарска телеграфна агентствын мэдээсэлэй ёһоор, ноябриин 17-ой үглөөгүүр гадаада хэрэгүүдэй министр профессор Петко Стайнов гэгшэ урда үдэрынь министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Кимон Георгиевто дамжуулан үгтэһэн бэшэгтэ элирхэй харюу бэшэгые Болгарида һуугаа США-гэй түлөөлэгшэ Барнс гэгшэдэ болгарска правительствын үмэнэһөө барюулһан байгаа. Энэ харюу бэшэг соонь юу гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ: энэ оной августын 26-да хэхээр зарлагдаһан һунгалтануудые августын 24-дэ болгарска правительствын хойшолуулһанайнь һүүлээр, манай правительство хадаа шэнэ хуулита һунгалтануудые хэжэ, арад зонойнгоо дура зоригые үнэхөөрөө элирхэйлэн мэдүүлхын тулада бүри таатай зохид политическэ атмосфера бии болгохын зорилгоор, хэдэн олон хэмжээнүүдые абаа һэн. «Жэшээнь, правительство болбол һунгуулиин законине һайжаруулха хэдэн олон хубилалтануудые оруулба. Августын 26-ай һүүлээр, хэмжээнүүдые абаад ба һунгалтануудые гурбан һараар хойшолуулаад байхадаа, правительство болбол хуулита һунгалтануудта сүлөөтэйгөөр ба эмхитэйгээр хабаадалсаха али бүхы арга-боломжонуудые оппозиционно партинуудта олгобо гээшэ. Танай бэшэг соо хэлэгдэһэн хүсэрхэлгэ ба запалга хэхэ ябадал гээшэ һунгуулиин кампаниие баатхаха ябадал болохо тула би болбол оппозици хадаа һунгуулиин кампаниин эхилхэһээ бүри түрүүн гэхэ гү, али иимэ баатхалга тухай үгэшье гараагүй байхада, һунгалтануудта хабаадалсаха ябадалһаа арсаһан юм гэжэ Танай анхарал хандуулха уялгатай байнаб гэжэ тоолоноб».

ЗЕНДЖАНДА ИРАНСКА ПОЛИЦЕЙСКЭНҮҮД ЗОРГООРОО ААШАЛНА

ТЕГЕРАН, ноябриин 18. (ТАСС). «Ноурузе Иран» гэжэ газетэ болбол Зенджанска губернатор Фахими гэгшын захиралтаар, тэндэхи полициин начальник Фатеми болбол бүхы улад зоной хараһаар байтар профсоюзуудай Соведэй түлөөлэгшые ташуураар сохибо гэжэ Зенджанһаа профсоюзай Соведэй член Реуфи гэгшын эльгээһэн телеграммые тунхаглаба. Тэндэ сугларһан бүлэг олон горолойхид болбол полициин зүгһөө зоргоороо ааашалһан зэмэтэнние тушаалһаань гаргахые эрибэ.

ФИНСКЭ ГИТЛЕРОВЕЦҮҮД ШВЕЦИДЭ ХОРГОДОЖО БАЙНА

ХЕЛЬСИНКИ. Ноябриин 16 (ТАСС). «Вапаа Сана» гэжэ газетэ болбол «финскэ офицернүүд-нацистнууд Швецидэ байна»—гэһэн гаршагтай бэшэг тунхаглажа тэрээн соогоо зарим финскэ офицернүүд-гитлеровецүүд нэгэн гэтэ элдэб аргаар Финляндиһаа Швеци хүдэр оролжо ерэһэн юм гэһэн мэдээсэлые шведскэ телеграфна агентство лабһаба гэжэ бэшэнэ.

Һунгуулиин законине шудалая!

3. Манай һунгалтанууд сэхэ хэгдэдэг байна

Советскэ Конституциар тогтоогдоһон һунгуулиин эрхэ эдлэхэ үндэһэнүүдэй нэгэниинь хадаа, сэхэ һунгалтануудые хэхэ ябадал болоно. Һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримэй 7-дохи статья соо иигэжэ бэшэгдэнхэй гэбэл: «СССР-эй Конституциин 139-дэхи статьягай ёһоор, депутадууд сэхэ һунгагдаха юм: СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудые гражданинууд сэхэ һунгаха байна»

Тиигэжэ сэхээр һунгаха гээшэнь юуб?

Сэхэ бэшээр гү, али тойруулжа, олон шата дамжаха һунгалтануудые хэдэг элдэбын шатануудые алад гаража, һунгагша бүхэн гүрэнэйнгөө засаг-түрын органда депутадуудые һунгадаг байһан хаданьсэхэ һунгалтанууд гээшэ гэжэ нэрлэдэг.

СССР-эй шэнэ Конституциин бии болохоһоо урда тээ, манай орон дотор гансал городской ба хүдөөгэй Соведүүдые сэхээр һунгадаг бэлэй. Эдэ Соведүүдэй депутадууд һунгуулиин суглаануудта дээрэ сэхэ һунгагдадаг һэн. Тиихэдэ гүрэнэй засаг-түрын дээдэ органуудта хэд һунгадаг һэм гэхэдэ ажалшадай түлөөлэгшэд болохо Соведүүдэй областной, хизаарай, республиканска ба Бүхэсоюзна съездүүдэй делегадууд һунгадаг байгаа.

Советскэ байгуулалтын илалта манай орон дотор хүниие элдэбээр дарлаха ябадалые усадхаһан, СССР-эй бүхы гражданинуудай үнэхөөрөө тэгшэ эрхэтэй болоһон ябадал хадаа, манай һунгуулиин системые демократизировалха ба олон шататай һунгалтануудые сэхэ һунгаха ябадалаар һэлгэхэ арга олгоһон байна.

Шэнэ Конституцитай болоод байхада хүдөөгэй, городской, районно, областной ба хизаарай Соведүүдтэ болон союзна республикануудай Верховно Соведтэ ба СССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгахаһунгалтанууд сэхээр хэгдэхэ болонхой. СССР-эй Верховно Соведые һунгаха ябадал хадаа, олон шата дамжаха һунгалтануудые хэдэ байдагтал али, тусхай һунгамалнуудаар, түлөөлэгшэдөөр гү, али делегадуудаар бэшэ, харин һунгагшадаар өөһэдөөрнь сэхэ хэгдэхэ болоно.

Советскэ һунгуулиин закон гээшэ Верховно Соведтэ сэхэ һунгаха ябадалые хүсэнтэнь оруулна. Тэрэ закон хадаа Союзай Соведтэшье, мүн Национальностьнуудай Соведтэшье энэ гү, али тэрэ кандидатай түлөө һунгагша бүхэн сэхэ голосовалха юм гэжэ тогтооно. Дүримэй 77-дохи статьягай ёһоор, һунгагша бүхэн голосованиин байгаанда бэеэрээ ерэжэ, өөрөө голосовалха ёһотой.

Манай һунгуулиин системын үндэһэ һууринууд тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Сталин болбол нютаг нютагуудта бүхы һунгагдаха албан газарнуудта, Верховно органууд хүртэр сэхээр һунгаха ябадал хадаа манай үргэн ехэ ороной ажалшадай ашаг туһыень харалсажа һайнаар хангаха байна гэжэ хэлэһэн байгаа. Верховно Совет сэхээр һунгаад байхада депутадууд болбол тэдэниие һунгаһан үргэн олон ажалшан зонтой үлэмжэ нягта холбоо барисаатай байха ушартай. Тиимэ һунгалтануудые хээд байхада, һунгагшадай бүлэг бүхэн бидэнэр хэниие һунгажа байнабибди, тоосоото элидхэл хэхые хэнһээ эрихэ байнабибди гэжэ сохом мэдээд байха болоно.

Тэрээнһээ гадна, сэхэ һунгаха ябадал өөһэдынгөө депутадуудай хүдэлмэриин хойноһоо ажалшадай хинагадал табиха ябадалые хүнгэдхэнэ. Сталинска Конституци болбол хэрбээ депутат болоһон хүн арад зонойнгоо дура зоригые дүүргээгүй юм хадаа һунгагшадай олонхиинь гаргаһан шиидхэбэриинь ёһоор болюулагдажа болохо байна гэжэ тогтооно.

Энээнэй дашарамда буржуазна оронуудта һунгагдаһан парламентын депутадууд гээшэ өөһэдынгөө һунгагшадта тоосоогоо үгэдэггүй ба тэдэнэй урда харюусалгатай байдаггүй юм гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. «Һунгалтын боложо байхада тэдэнэй депутат болбол һунгагшадта һаймһарнад, тэдэнэй урда нятагаганан мэхэ гаргадаг. Үнэн байһанаа тангаригладаг, элдэбын обоонги найдуулгануудые үгэдэг байна. Депутадуудай һунгагшадһаа дулдыдадаг ябадал хүсэд бии байдаг шэнги байна. Теэд һунгалтын боломсоор ба кандидадуудай депутат боломсоор,—харилсааниинь үндэһөөрөө хубилдаг байна. Депутадууд болбол һунгагшадһаа дулдыданги байдагайнгаа оронда, оройдоошье хамаагүй, бэеэ даанги болошодог байна. Тиин 4 гү, али 5 жэлэй турша соо, тодоор хэлэбэл шэнэ һунгалтын болотор, депутат болбол арад зонһоон, өөрынгөө һунгагшадһаа оройдоошье хамаагүй, тон сүлөөтэй байнаб гэжэ бододог байна. Тэрэ хадаа нэгэ лагерьһаа нүгөө лагерьта орожо шадаха, тэрэ хадаа зүб харгыһаа буруу харгы хүдэр орожо болохо, тэрэ хадаа үнгэрхэдөө дандаа хэрэгтүй элдэбын мэхэ гохотой орёолдожо шадаха, тэрэ хадаа өөртөө хэрэгтэй болоо хаданьтархяа уруугаа урбалдажашье шадаха — тэрэ хадаа һунгагшадһаа хамаагүй бэеэ даанхай байнабшуу»—гэжэ Москвагай сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай һунгалтын урда тээхи суглаан дээрэ нүхэр Сталин хэлэһэн байгаа.

Энээнтэй сасуулбал, манай советскэ Конституци хадаа хэрбээ депутат болоһон хүнэй арад зонойнгоо дура зоригые дүүргэдэггүй, хэрбээ замһаан төөрилэг байгаа һаань, хэрбээ тэрэнэй арад зонһоо, һунгагшадһаан дулдыданги байһанаа мартадаг байгаа юм һаань, тэрэ депутадые болзорһоонь түрүүн гаргаха «амыень мэдүүлхэ» эрхэ олгоһон байна. Депутат хадаа тэрэниие һунгаһан арад зонойнгоо алба хэгшэ мүн. Энэ хадаа бодото демократиин условинуудай нэгэниинь гээшэ.

Урданай хаанай Думада һунгаха үедэ тиимэ демократи гэжэ байгаагүй ба байжашье шадахагүй байгаа. Хаанай Думада һунгаха ябадал сэхэ хэгдэдэг бэшэ, харин олон шата дамжажа ба улад зониие олон ондоо элдэбын бүлэгүүд болгожо хубаадаг байба. Ехэ ехэ газар эзэлэгшэд—амяараа, городской баяшуул—амяараа, хүдэлмэришэн ба таряашад—амяараа һунгадаг байһан юм. Һунгуули хэхэ газартань тусагаар һунгамалнууд һунгагдажа, тэдэнэрынь Думын депутадуудые һунгадаг бэлэй. Иигэжэ олон шата дамжажа һунгалтануудые хэхэ ябадал хүдэлмэришэн ба таряашанда бүри бэрхэ болодог байгаа гэбэл: тэдэнэр түрүүлэн өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые һунгажа, тэдэнэрынь өөһэдынгөө дундаһаа һунгагшадые олодог байба. Таряашадай Волостной суглаан дээрэ түлөөлэгшэдые һунгахадань, тэдэнэр дам саашаа һунгамалнуудые һунгажа олоод, таряашадай дундаһаа һунгагдаһан эдэнэр губернскэ суглаанууд дээрэ депутадуудые һунгадаг байһан юм. Тиимэ хадаа, хүдэлмэришэдтэ гурбан шатын һунгалта хэхэ системэ, таряашадта дүрбэн шата дамжажа һунгалта хэхэ системэ байба гээшэ. Иигэжэ орёо бэрхээр ба мэхэтэйгээр һунгалта хэхэ ябадал болбол өөрынгөө дура зоригые сүлөөтэйгөөр элирхэйлэн мэдүүлхэ арга арад зондо олгодоггүй, һунгалта хэхэдээ элдэбын хазагайруулалта гаргаха сүлэ нээжэ үгэдэг байба.

Доодо ба дээдэ гэжэ нэрэтэй хоёр палататай парламентатай байһан олоншог буржуазна гүрэнүүдэй сэхэ һунгалтануудые хэхэ ябадал мүнөө хүртэр гансал доодо палатые байгуулхада хэгдэнэ. Доодо палата гээшэнь өөрынгөө составаар үлэмжэ демократическа байхадань дээдэ палатада баяшуулай түлөөлэгшэд оролдог зантай.

Нэгэ зарим буржуазна гүрэнүүдтэ дээдэ палатын депутадууд улад зоноор бэшэ, харин муниципальна соведүүдээр һунгагдаһан тусхай һунгамалнуудаар һунгагдадаг байхадань, бусад оронуудта дээдэ палатанууд гээшэнь һунгагдадаггүй, харин тэдэниие король өөрөө мэдээд томилдог байна. Тиимэ болохолоороо, сэхэ һунгалтануудые хэхэ гээшэ буржуазна демократиин условидо нэгэ һаа хаһагдаһан хизаарлагдаһан, нэгэ һаа огтолон һэлгэгдэһэн байха юм.

Гансал манай советскэ обществодо ажалшадай депутадуудай миин нютагай соведүүдтэ бэшэ, харин гүрэнэй засаг-түрын дээдэ орган болохо—СССР-эй Верховно Соведтэ демократическа ёһоор сэхэ һунгалтануудые хэхэ системэ хүсэдөөр ба шударгуугаар бэелүүлэгдэжэ байна. Тиимэ һунгалтанууд болбол арад зониие элибхитэй политическэ ажабайдалда, гүрэниие хүтэлхэ хэрэгтэ хүсэдөөр татажа оруулха ябадалые хангана. Тиимэ һунгалтануудые хэхэ ябадал хадаа арад зонойнгоо бүхы һунгагшадай ашаг туһыень харалсана гээшэ.

(«Комсомольская Правда» газетэһээ абтаба).

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

МҮНӨӨДЭР
кино-театрнуудта

ПРОГРЕСС
«Үдэр һунинууд»

ЭРЭ ЭМ
«Илалтын парад»
Үдэшын 4, 6, 8, 10 часта эхилнэ

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1—80; зам. редактора—7.89; ответ. секретаря—3.23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.):

Ч—00487. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.